

PREVENČIA

ÚVOD DO PREVENČIE

Úrazy detí predstavujú nielen pre rodičov, ale aj pedagogických zamestnancov, trénerov či iné zodpovedné osoby doslova nočnú moru. Bezpečnosť a ochrana detí sú prvotným cieľom každého z nás, pričom rozumieme ňou žiaduci stav, kedy sa človek cíti v osobnom komforte a nenachádza sa v ohrození života, alebo sa mu nezasahuje do jeho ľudských práv a slobôd skrz fyzické alebo psychické formy násilia.

Zo štatistik nám vyplývajú relevantné údaje prezentované doc. MUDr. I. Rovným, PhD. MPH. z Úradu verejného zdravotníctva, a to:

- na následky úrazov zomrie na Slovensku priemerne 120 detí (negatívne prvenstvo spomedzi európskych štátov),
- chlapci majú dvakrát vyššiu úrazovosť ako dievčatá, s čím sa spájajú aj pourazové následky,
- výrazný nárast úrazovosti je po 10. roku veku dieťaťa, pričom najvyššiu mieru dosahuje medzi 13.-15. rokom života.

Štatistiky nám jednoznačne vypovedajú predvídanie nebezpečenstva, ktoré sa začína rozvíjať u dieťaťa až okolo 8. roku života, pričom v kontexte spájania logických súvislostí, postrehov a vyhodnotenia hroziaceho nebezpečenstva sa približia až po 12. roku života. Aj z toho dôvodu sme sa rozhodli venovať v okienku **otázkam prevencie**.

Pojem prevencia

Prevencia sa spája s bezpečnosťou, bezpečným prostredím, a teda nie nadarmo sa hovorí, že dobrá prevencia je lepšia ako liečba samotného problému.

Prevenciu rozumieme **súbor opatrení prostredníctvom ktorých predchádzame a zabráňujeme vzniku nežiadúceho stavu** - v na-

šom prípade **vzniku úrazu**, a to **pôsobením a odstránením príčin a podmienok vzniku nežiaduceho javu konkrétnou činnosťou subjektu**. Pre prevenciu je charakteristické to, že sa používa v čase, kedy sa nežiadúci následok ešte nestal. To znamená, že z časového hľadiska je preventívna činnosť vzdialená od následku, následok nevznikol a miera ohrozenia je skôr len predpokladaná.

Realizácia preventívnej činnosti

Prevencia môže byť realizovaná **konkrétnym subjektom v konkrétnom prostredí** (napr. rodičmi či príbuznými v domácom prostredí, pedagógmi v školskom prostredí), alebo **uskutočňovaním výchovných, osvetových a propagačných opatrení**, zameraných na predchádzanie vzniku úrazov u detí.

Čo patrí do preventívnej činnosti a aká môže byť?

- rôzne prednášky, príspevky, besedy s pracovnými kolektívami, ktoré sú hlavne orientované na prehľadnie ich vzťahu k vykonávaniu povinností, zisťovanie a odstraňovanie príčin i podmienok vzniku úrazov.
- rôzne relácie, ktoré sú zverejňované v masmediálnych prostriedkoch ako je internet, televízia a podobne.

Prevencia môže byť:

1. Primárna prevencia je orientovaná na zníženie riziku vzniku úrazov, pričom sa realizuje výchovno-edukačnou činnosťou rodičov, ochranou detí pred vznikom konkrétnej nežiadúcej situácie (napr. horúce predmety, elektrospotrebiče, nebezpečné nástroje v domácnosti, zabezpečovacie prostriedky), dozorom nad deťmi v špecifickom prostredí (napr. školský výlet, chata, záhrada, stavba), ale aj vzdelávaním, osvetou a voľno-časovou aktivitou detí.

2. Sekundárna prevencia predsta-

vuje súbor aktivít a opatrení, ktorých cieľom je zabrániť ďalším komplikáciám a následkom v prípade rizikovej osoby alebo už vzniknutého úrazu. Sekundárna prevencia má zabrániť vzniku a prehĺbovaniu porúch či zdravotných problémov a vytvára priestor pre aktivity špecialistov v sociálnej oblasti, zdravotníctve, školstve napr. v intervencii psychológov, lekárov, pedagógov, policajtov.

3. Terciárna prevencia spočíva najmä v zdravotnej rehabilitácii. Nastupuje po zlyhaní primárnej a sekundárnej prevencie, pričom jej cieľom je aj zabrániť recidíve. V našom blogu sa budeme najmä venovať primárnej prevencii.

V prevencii kriminality poznáme prevenciu:

- **Sociálnu**, ktorá je orientovaná na nepriaznivé aspekty spoločenského života jednotlivca a spoločnosti ako celku. Medzi typické objekty sociálnej prevencie patrí rodina, trávenie voľného času, školské prostredie, médiá a pod.
- **Situačnú**, ktorá nie je orientovaná na osobu, ale práve na zabezpečenie priestoru, v ktorom môže vzniknúť úraz. Takmer polovica vážnych detských úrazov sa stala v domácom prostredí prípadne v jeho blízkom okolí. Osobitne budeme venovať pozornosť situačnej prevencii v domácnosti, ale aj v exteriéri (ihrisko, ale aj špecifické ako napr. účastník cestnej premávky, dopravné nehody, lyžovanie, bicyklovanie a pod.).
- **Viktímologickú**, ktorá je typická pre prevenciu kriminality s ohľadom na upriamenie pozornosti ochrany obetí. Na druhej strane ak by sme chápali dieťa ako potenciaľnú „obeť“ úrazu, vnímame predmetnú prevenciu ako dôležitú so záujmom predísť skutočnosti, že osoba sa stane skutočne zranenou úrazom. Dôležité opatrenia sú v danom prípade: besedy, prednášky, masmediálne kampane, bezplatné poradenstvá orientované na rizikové skupiny - deti v určitom veku.